

PERE QUART

VACANCES PAGADES

Premi Ausiàs March, Beniarjó 1959

DIPUTACION PROVINCIAL DE VALENCIA

Ex - de la
Libris Diputación
Biblioteca Provincial
Central Barcelona.

THE GREAT WALL

VACANCES
VACANCES PAGADES
PAGADES

PERE QUART

VACANCES PAGADES

Premi Ausiàs March, Beniarjó 1959

DIPUTACION PROVINCIAL DE VALENCIA

R.415.395

833.5 "49" (01i) 12 au

83-800-14.147

YACANCES
GADDES

Depósito legal

V. 18.—1961

INSTITUTO VENEZOLANO DE INVESTIGACIONES LINGÜÍSTICAS Y LINGÜÍSTICAS

D

PROLEG

Pensant-ho bé, potser direm que no hi ha cap poeta com el meu amic Pere Quart. Viuen —o sobreviuen— avui uns quants poetes de gran volada —Neruda, Saint John Perse, i altres dels quals no recordo ara el nom. Però aquests poetes no sempre fan vida de poetes; el públic no els llegeix gaire, però els coneix massa; sap que són “glòries nacionals” o “internacionals”—; la seva paraula és esperada, amb la boca oberta o els llavis maliciosament torçats, en cenacles de molta reputació; i ells, els pobres, han de dedicar massa hores a alimentar el foc sagrat, a fer-se una cara de circumstàncies, a polir-se l'estàtua. Per altra banda, hi ha en aquest món uns quants homes que fan

vida de poeta, que pensen, mengen, dormen i juguen a cartes a guisa de poetes, però que a l'hora de la veritat s'adonen que no poden expressar poèticament ni les seves vivències ni les dels altres, perquè els manca una condició fonamental sense la qual la poesia queda nonada: la gràcia inexplicable del llenguatge.

Pere Quart conjumina amb molta traça, però sense el menor esforç, les dues virtuts. Es un gran abassegador: abassegador de vida poètica i de llenguatge poètic, home per al qual la poesia són versos comptants i sonants, però també carn, ossos i sang.

Fer vida de poeta no és cosa fàcil de definir. No hi ha signes exteriors de poesia com hi ha signes exteriors de riquesa. El poeta que viu com a tal no porta necessàriament xalina, ni escriu a les taules dels cafès, ni s'emborratxa més del que és estrictament decorós. En principi, pot ser una persona que es traslladi d'un cantó a l'altre en un vehicle lluent i poderós, que destapi un parell de botelles de xampany cada dia i passi les vacances —sempre pagades— a Capri o les illes Sandwich. L'important per a

la vida poètica no és el que es té o el que es fa, sinó la manera de tenir-ho o de fer-ho. És clar que, sent el món el que és, hi ha bastants probabilitats que l'hipotètic potentat que acabo d'esbossar, si és que posseeix disposicions per a la vida poètica, no les posi mai en circulació. La vida de poeta sembla demanar —encara que sigui sense ganes— una certa estretor —no forçosament una incomoditat, però sí una mena d'inseguretat. Tanmateix, els signes exteriors ens fan aquí i en general més nosa que servei. Viure com a poeta és cosa que passa essencialment dins la persona —el cervell, el cor, el fetge. Què és exactament allò que hi passa no ho saben del cert, és clar, sinó els qui estan ficats, i capficats, i que ho estan de tal manera que no se'ls ocorre revelar llur condició als altres mortals.

Els qui coneixen l'home que s'oculta —per bé que sense massa cautela— sota el nom de Pere Quart no tenen cap mena de dubte que aquest és un poeta fins el moll dels ossos. A vegades intenta dissimular-ho: la vida poètica no és, al capdavant, cosa que es porti impúdicament, com un abric de

preu o una tumbaga de diamants. Però vanament! El nostre amic no pot dir un mot que no traeixi la seva natura; no pot seure, beure, jeure sense que tot seguit no se li vegi que ho fa com a poeta —com el poeta que, des del bressol, ha estat condemnat a ser. Els homes ordinaris com nosaltres ens descomponem en dos, en tres, en quatre: signem xecs com a comerciants, ensenyem com a professors, mengem com a famèlics, cairem pedres com a picapedrers. Cada cosa la fem més o menys al seu temps i d'acord amb regles especials pròpies de cada gènere d'activitat. Pere Quart ho fa tot, absolutament tot, com a poeta. Tot ho lliga a la seva visió del món, d'un món seu, del qual és el propietari absolut, l'absolut *metteur en scène*. Les coses obeeixen, dòcils, al seu imperi. O diguem-ho clar: cada cosa segueix on és, resistent i opaca a la voluntat i a la intel·ligència humanes, però el nostre poeta la transforma, la transfigura, se la fa seva —talment un demiürg que escolta, insomne i inquiet, alguna misteriosa Veu.

Bé, dirà (potser) el lector; tot això és molt bonic, però encara és l'hora que no

ens heu dit un mot sobre la poesia de Pere Quart, en lloc de fer-nos passar el temps amb vaguetats metafísiques o evocacions patètiques sobre la manera de ser del poeta. Estem d'acord que Pere Quart fa vida de poeta. Però de la seva poesia, què? ¿És cosa sòlida, de bona fusta, o és polsim que es desfà a les mans, com les "paraules bambes" dels savis? ¿Mercaderia de qualitat o gènere avariat i enganyós? Digueu-nos-ho d'una vegada, sense els ets i uts, els escarafalls i la xerrameca dels crítics: és bona o és dolenta?

És costum al nostre país —i en molts d'altres que pateixen malures semblants— que el poeta s'acosti al crític, al filòsof, al conferenciant, més o menys il·lustres, o a l'amic, més o menys condescendent, i li demani que li faci un pròleg per al seu darrer llibre de versos. A veure si me li doneu una empenta, insinua el poeta; els versos, sabeu?, la gent no se'ls empassa de gust si no van amanits amb una mica de prosa. La prosa —sobretot si és crítica, filosòfica, i amb una punta de pedanteria— té bona premsa, mentre que la poesia...

Però no és així que les coses han passat amb Pere Quart. El "crític" —algun nom cal donar-li—, ja ben llegits els versos que amb recança —i qualificant-los de "versots"— li allargava el poeta, ha estat aquest cop el pidolaire. Amic Pere Quart, li ha dit, no estaré tranquil fins que em deixis anteposar unes ratlles a aquest llibre. No tinc gran cosa a dir ni sobre ell ni sobre res, i quan les coses van de debò sóc el menys sofista dels homes. Però justament vull aprofitar l'oportunitat per a dir una cosa molt senzilla, i que els crítics no diuen gairebé mai, temorosos de perdre la reputació i de fer-se desnonar de les redaccions. Una cosa molt senzilla, però òbvia, justa, inevitable: que aquests versos són bons. Bons de veritat. Or de llei, mercaderia garantida. Ve't aquí la substància d'aquestes ratlles; res de mans o mànegues per a cobrir les aparences i fer com aquell que opina per tal de no dir el que, en darrer terme, espera el lector.

No puc ser més franc. Potser els crítics de debò me'n faran retret. ¿Què vol dir això que la poesia sigui bona, que sigui de

bona fusta i de qualitat? ¿És que la poesia és com una cadira o com un parell de sabates?

Evidentment, no. Després de dir que uns versos són bons —són excel·lents, són magnífics— cal afegir encara moltíssimes coses. Però cap d'aquestes coses no valdria la pena si no la valgués la cosa de la qual es parla. Teixir comentaris sobre una poesia que no n'és digna és una de les maneres —i no sempre massa divertida— que tenen alguns humans de perdre el temps.

M'agradaria molt tenir un dia el lleure, i sobretot la capacitat, de ser l'escoliaista que la poesia de Pere Quart —tota la seva poesia: la de *Les decapitaciones*, del *Bestiari*, del *Saló de Tardor*, de la *Terra de naufragis*, d'aquestes admirables *Vacances pagades* que el lector té a les mans— mereix. La poesia del meu amic és, entre les que m'han arribat a les mans, una de les poques que no té palla ni brossa. Que és pura, nerviosa, essencial, profunda i alhora irònica, expansiva i continguda, cordial i retallada. Quina festa per al filòsof, per al filòsof que no sap res de res, però que creu

comprendre la veritat profunda del codicil d'un poeta: "viure (i menjar) amb decòrum cada dia", "endegar cobejança i luxúria", "pensar (creure i dubtar)"!

Per ara, no puc fer-ho i potser no podré mai. Que el poeta em perdoni. I que pensi que potser no és decent fer filosofia de la seva poesia. Que potser la única cosa digna d'aquest univers dens i senzill, ple d'experiència i d'innocència que ell ens presenta, és penetrar-hi sense segones intencions, combregar-hi cordialment, sense embolicar i desembolicar la troca de cap filosofia. Recobrar, a través del llenguatge substanciós del poeta, el sentit de la terra, de la sang, de la realitat. Deixar-se moure pel vent enorme de la vida i comprendre que no pensar no és una invitació a l'embrutiment, sinó a la puresa. Que tot això i moltes altres coses que el lector anirà veient es troben en aquest món del poeta. Món poderós i melangiós alhora, en el qual fins i tot el record més personal i íntim —el de "la cosa més bonica del món dels homes"— és testimoni d'una voluntat obstinada de desfer-se de mites, de mentides, de metzines. En darrer terme,

tots aquests versos de Pere Quart jo els veig com una temptativa sense gaire esperança per a recobrar — ¡oh somni etern dels homes, eternament reviscut pels poetes! — el paradís perdut.

Per a fruitir i comprendre el quartet quin-zè, opus 132, de Beethoven el millor que es pot fer és seure, cloure els ulls i escoltar. Per a fruitir i comprendre aquest llibre el millor que es pot fer és seure, obrir el ulls i llegir. La resta és literatura —maleïdes ganes d'estroncar la font on Vida i Poesia fan via en comú.

Josep Ferrater Mora

Bryn Mawr, gener 1960

*CANÇONETA NOUCENTISTA
DEL MAL CAMÍ*

Fatigat de tanta espera
he reprès el mal camí.
Deixo l'esperança enrera,
però la Fe em vol seguir.
A mitges li dic que sí.

Com si desfés el camí
camino mirant enrera
on l'Esperança m'espera
amb els ulls contra el coixí.
La Fe em diu que no i que sí.

Decideixo tornar enrera
i em detura no sé qui:
és la Fe que m'esparvera
perquè ja no sap què dir.

Ara es lleva, lluny de mi,
l'Esperança ploranera.

No és aquesta la manera,
certament! de fer camí.

SIS ENDEVINALLES

I

Més que jove novíssima,
de trinca;
intacta més que verge,
i sense tara.
Feina d'encàrrec,
peça única.

Filla,
germana,
nora,
veïna de ningú.
Ni mare, mentrestant.

Fembra només,
només per' l'Home.

II

Es parà el Sol?
Va ser la Terra? Tot
em sembla prou difícil;
tot comporta
perills de gran abast.
I jo em decanto a creure
senzillament que el cel.luloide
—allò que passa—
es va trencar.

III

Havia estat un gran senyor, i mireu-lo!
Nu i pobre com un cuc;
li han pres els fills, la hisenda
i la lepra se'l menja:
amb un test
es rasca el crostisser.
Però li resta un bon consol: la penya
de tarda amb els amics.

IV

- Maneu-me, majestat!
—M'agrada aqueixa veïna.
—Es casadeta, majestat.
—I ell, qui deu ser?
—Capità Sanxis.
—Porta'l al front. Primera línia.
Avui mateix. Raons d'Estat.
—Maneu-me, majestat!

V

Vòmit sobtós a mig pair,
encara l'emmerdissa
el gàstric suc d'aquell peixas.
De saliva salada sobreïx.
De tant en tant escup xanguet.

VI

El poeta morí i en la balança
pesà més el fel que la mel.

I anà a l'infern,
l'infern del qual fou comediògraf.

N'és primer i únic estadant,
qui amb millor dret?
Hi dóna el tomb de l'empresari
entre monstres de carnaval de Niça
i damnats de museu Grévin.

Resulta tot tan modernista
i tan inhabitable
com ell ho imaginà;
i és feliç per això:
vanitat dels poetes!

Si no fos que, tot sol
i amb mala llum,
endebades espera, segles ha,
visitants i espectadors
per a la seva desfilada
de pecats.

A darrera hora li han tramès,
virgili inútil,
el petit i servicial Gustave.

Tant se val!
Ha perdut tota esperança.
Despenja el rètol,
passa la balda,
apaga el foc.

BONES FESTES

Poeta primer

Els àngels: “Glòria a Déu en les altures
i aquí baix, a la terra, pau als homes
de bona voluntat!” (Música d’arpes).

Llurs pares van pel món sense moneda.
Neixen de pas en un racó de porxo;
fugen, com tu o com jo, de l’amenança.
Llur minyonia és mansa, sense joia.
viuen del furt com els ocells campestres
(o algun patrici snob se’ls posa a taula);
paguen l’impost a base de prodigis,
prediquen la llei nova, es fan malveure
dels mestres com dels rics i dels gendarmes
(de res no els val guarir, tornar la vida!);
parents i amics els han girat l’esquena

i a mitja edat acaben a la forca
a semblança dels lladres homicides.

Definitivament els àngels callen.
Hi ha bona voluntat en els agònics,
la pau només es troba en les dormides,
potser entre megalòmans lluu la glòria.
Aquí baix fins els Déus són infeliços!

Poeta segon

Però la carn un dia ressuscita,
com la del Crist: és una fe forçosa!
Llavors començaran les "bones festes";
serà el Nadal, serà l'Any Nou dels homes!
Mentrestant fes el mort, passa com puguis.
L'espera és breu al capdavall. Silenci.

Poeta primer

Un matí de Nadal, quan era jove...

PREGARIA DE GENER

(Ritu occidental)

Sou els Tres, sou els Tres
Viatjants de Comerç.

El Ros,
xampany i capons del Prat.

El Negre,
perles i abrics d'astracan.

El Blanc,
cotxes cromats i artefactes.

Salveu la Cristiandat
de l'Infern amb balanç magre!

Oremus...
(Resarem un parevostre
pels que van errats de comptes
i per llur conversió
a la sagrada àrea del dòlar).

CHRISTMAS

Planten un arbre sense arrels
al living,
i fan que llevi, de sobtada,
torrons de can Fatjó
i un tren elèctric.
El favorit,
el dolç monopolista
despengen un estel
—tañ com ho dic— si volen,
per al fill embrutit
que marraneja.

Doncs està vist :
fer miracles no és pas cosa de sants
ara com ara.

I tampoc ningú ja no s'estranya
—ni la rància donzella,
cul refinat de sagristia—
que l'Infant vagi nu
a l'hivern i de nit.

Pels christmas de tres tintes
s'endeuten els pobres.

I amb el pretext del Reis
degollarem tants Innocents com calgui.

No, no exagero.

JOC

Navego contracorrent.
Hi vaig quan en tornen.

Abans de pensar em repenso.
Ploro i somric en silenci
i en soledat.

Cerco l'anell que he perdut
allà on hi ha llum i bonança.

Tutto ch'altrui aggrada me disgrada.

Quan puc discrepo.
Per exemple:
no dic "figuera de moro"
sinó "nopal".

I per a perdre'm la vida
treballo cada diumenge.

Moribund festejaré
—si m'ho permet la família
i la resta dels poders—
el meu natalici.

L A I

Lletres d'impremta diran
el que no dic de paraula:
tu m'has salvat de la nit
(aquí el nom en caixa baixa),
lluna seguida,
brasa partida,
malaguanyada!

M'has salvat del gel desert,
del silenci sense calma,
de la set en rius amargs,
primera resposta amb ales,
tebi ressol de desglaç
o font picant de besades.

Tu m'has salvat d'una nit
de ceguesa solitària,

lluna seguida,
brasa partida,
malaguanyada!

(Aquí el nom que et vaig posar
com una corona falsa).

LA CROADA

Quan s'acosta l'hora
les àvies i els petits s'agemoleixen
al fons de les alcoves;
i al recambró de la higiene
donzelles sospiroSES
s'enmirallen malgrat tot amb càlcul.

Però els barons —fixeu-vos-hi!—
s'alzinen com pollancreS
vora la taula devastada;
surten al porxo,
escruten el cel, color de perla falsa.
Bròfegs com els herois en crisi,
abracen per damunt
la muller eixuta
que temps ha malalteja.

(El gos languidament udola
abocat a l'eixida).

I "Adéu!" criden a tots
amb veu entera,
i alcen el braç a mitges,
secrets escèptics tal vegada
però en l'extern implacables.

De dos en dos,
centenars i milers,
es llancen
a les desertes vies de la tarda.
Entre marcial i amotinats
avancen, corren
—escamots convergents,
centúries, legió—
impetuosos, emulant-se
en la carrera única,
com assumits pel fat enorme
de les grans ofensives
o els grans èxodes.

Perillosament —oh sí,
que en l'aire sobreneda
un pensament de pluja—,

catòlics de debó,
croats unànimes,
com
un
sol
home,
van a l'estadi nou, van a l'estadi.

AQUELLA BESTIA

Un dia a mitja tarda
—una tarda de núvols
massissos com vaixells de guerra—,
aquella bèstia va saltar de l'arbre
i ja va caure dreta.

Obri les mans de dits autònoms
i va mirar-se-les i remirar-se-les;
després alçava els ulls mig closos,
perplexa com un savi.

I es va adonar que ja pensava!
(Amb criteri mosaic
la cosa era un prodigi).
Pensava i, per escriure, parlava.

La rauca veu escometia l'aire
i s'esbravava, meravellada o tímida,
en les paraules fresques
de pensament breu i senzill.
I l'endemà la bèstia va somriure
per primera vegada,
puix que verificava, entusiasta,
el flux intermitent de la memòria.

L'Home ho sentia, se'n desficiava:
"Qui m'ha traït?"
(Això mateix: qui l'ha traït?)
I amb ira temerosa
renyava l'animal
dolç i orellut a penes:
"Et prohibeixo que pensis,
t'ho prohibeixo, bèstia!
Menja, dorm, fornica;
roba, si cal el teu semblant,
o mata'l, si et fa nosa.
I fins i tot treballa!
Però no pensis, bèstia!
El primer: no pensaràs!

I que Jhavè pacienciagi.
Ell rai, que encara

té a mà un Diluvi
—o temperis afins—
per a esbandir-nos!

L'AMOR DE L'HOME

Hi ha la luxúria sutza i poderosa
—i intermitent com les campanes—
que ens encadena i arrossega a estones
des de la rel del gran desig —clavada
al centre geomètric de la carn—
lligat secretament a les potències
del que és ànima nostra
—talment anomenada per' entendre's—,
la qual l'atia, el dirigeix, l'exalta;
i posa en joc, dispara
desenfrenadament
tots els humors viscosos,
tots els verins de la concupiscència.

Promet, i promet tant! cada represa.

Expel·lim en tumult una profunda força,
Virtut atresorada en el silenci
i la ignorància dels sistemes íntims.

A tort i a dret ens rabegem,
panteixants, havejants,
imperiosos com uns cèsars,
ròbots perfets de la lascívia,
sobre el camp i el pretext de tanta fúria,
la dona!
àmfora blana de la voluptat.

Infants frenètics, percaquem el gaudi
i plorarem de ràbia si ens deturen
en la carrera.

Carrera que ens durà a la trista,
avergonyida inèrcia
i decebuda pau;
al capdavall font estroncada
en l'amargura.

No sé perquè —qui ho sap?— l'agror de
[boca,
aquesta deixa mixta
de fàstic i derrota.

¿Per què si és la puríssima natura
de la mateixa bèstia,
la llei enorme de la vida,
qui ens mou com els llavors el vent?

Humilitat, germans! Desenganyem-nos.
És així, pel que es veu, l'amor de l'home
i tots som fills de lúbrics exercicis.
No en fem escarafalls i disfressem-los,
per dignitat senzillament burgesa,
amb delicats motius humanitaris
i amb la literatura dels trèmuls juraments;
i sobretot amb mútues tendreses
de cor a cor.

Que aquests costums, de fet,
són mil·lenaris.

ESPERO, SOSPITO, TEMO, VOLDRIA

Espero que no em miri,
que no em vegi.

Sospito que hi és sempre,
que no falla,
que em té fitxat,
que no hi ha escapatòria.

Temo que m'amenaci,
que em castigui,
que em renyi,
que m'espïi,
que em segueixi.

Em desficien els misteris,
els oracles,
els enigmes,
els dons, els privilegis,
els èxtasis.

Les cerimònies em desassosseguen:
el culte,
el núvol sacre.

I voldria sentir-lo i veure'l,
parlar-hi, entendre'l,
servir-lo com un home
sempre.

Voldria que em prengués d'una vegada
o que em mudés en fulla,
en pedra,
en àtom,
en silenci o aire
en cosa pura,
[estúpida
del seu total reialme.

Vull amor o repòs.

JA ES HORA QUE SE SAPIGA

Demano la paraula prèvia
per dir —i que d'un cop se sàpiga!—
que jo sóc Jo,
que sóc el Centre
i l'Arbitre.

Que tots vosaltres, tots,
—això anant bé—
sou els meus conterrànics:
parents, veïns, creditors meus,
proïme meu pròpiament dit;
que tots els altres, tots,
bons i dolents
—grocs i negres, antípodes, gitanos—
són, a tot estirar

i encara gràcies,
els meus contemporanis.

Sapigueu que :
quan us veig, de fet,
us suscito, us resscuscito ;
i en pensar-vos
us dono una esperança.

Pro si us perdo de vista,
mentre us oblido o us ignoro,
dormiu el son del just,
com se sol dir.
No passeu de potències
en el sentit més trist de la paraula.

Ja ho sé. Molts espereu
amb candeletes
el dia de cantar-me les absoltes.
No us enfileu, si us plau :
en el millor dels casos,
quan jo mori,
tots, tots,
bons o dolents,
sereu només els meus supervivents.

LES SOLEDATS

Quan la nostra comarca
fa el tomb, a l'alba, cap al sol;
i quan la nit s'agemoleix, recula,
mai, emperò, dissolta
en la claror total i omnímoda
—que fóra ja la glòria, sembla—
solen els moribunds
llançar l'últim alè.

(M'ho ha dit un metge taciturn,
de vasta experiència).

I així va ser per a la meva
dolça i petita fugitiva,
a qui un déu, barroer caçador,
colpia de bursada.

Moria lentament
entre els meus braços.
Al cel sutjós (brut)
d'una ciutat nostra i estranya
on tot era tardor,
l'alba mentia,
un altre cop mentia!

Ai, sense arrels cessa la flama!

La meva soledat tocant la seva,
inútilment, com l'ombra damunt l'ombra.

Muda i cega ja, i sorda,
i ja esvanit el seny preciosíssim,
però encara la cosa més bonica
del món dels homes,
fets a semblança i a despit dels déus.

CONFIDENCIES A ANTONIO MACHADO

Antonio, si veiessis aquests dies!

Temps ha, de lluny, vaig enyorar la pàtria
i la ciutat més nostra;
i ho feia a la manera catalana,
ortodox i castís
("mes ai! tornau-me en terra,
que hi vull morir!").

Melangiós oracle de Castella,
obstinat solitari de Cotlliure
(¡oh soledad mi sola compañía!),
encara en somnis terra meva.
Antonio, si tornessis gustaries
la amargura del tiempo envenenado.

Estrany poeta, Antonio,
sempre enyorós del que no tens i toques;
al capdavall jo també dic
—proporcions guardades—:
morirse es lo mejor.

Que avui, de dins estant, oh germans
[espectrals,
enyoro foscament, sense remei,
tot el que he retrobat,
la presència envilida de l'amor.

Sóc el cretí del poble
—ple de seny com l'Ausiàs—
que conta al vent
històries increïbles.

La terrible cordura del poeta.

MORT DE CARLES RIBA

Si tu no hi ets, a qui m'adreçaré?
Si tu no hi ets, qui ens jutjarà?
La teva veu darrera —una antigalla—
s'esbrava per les cambres vanament.

Els amics, compungits i xafarders,
pensen en un viatge, i se n'animen.
Diuen: "Gràcies a Déu, jo encara
no estic madur per a aquesta collita!"
(Val més gos viu que lleó mort).

El pont travesso amb el record
inservible ja com un somni.

Estantisses són les paraules escrites!
I falsos, falsos, els poemes!

¡Si els llibres, tots, només esperen
crepitar entre flames
i heure un minut de vida viva!
I tot seguit, la cendra.
Cendra intacta,
cendra incorruptible.
Com tu mateix.

Quasi com jo,
que ja provo i començo d'oblidar-te
per' fer-me teu
i seguir-te a la pau inimitable
on ara nedes humilment,
nàufrag feliç, espectre
inconegut en una i altra riba.

CODICIL D'UN POETA

Us llego, amics, senzillament,
els tres quefers humils de sempre:
viure (i menjar) amb decòrum cada dia;
si podeu, endegar cobejança i luxúria;
pensar (creure o dubtar)
en la certesa i les hipòtesis
de la mort de la carn
i la vida nova de l'ànima.

No hi ha res més a fer; i ja basta.
La resta és literatura.

CENT ANYS DE JOAN MARAGALL

Vostè, Joan, era d'una altra fusta.

Els homes neixen i moren
per l'amor.
No hi ha res com veure el sol,
el sol, la sovellada estupradora;
i el vent en son palau.
La natura és molt bella
i tan diversa i sàvia!
L'amada és una flor,
una planta l'esposa:
veig flors i penso en tu.

La mort, ponent dolcíssim.
Però terrible com una ceguesa
—que oblida tot camí—

i una sordesa;
i fon les mans que palpen.
I és, oh Déu, una afàsia:
la paraula morta.

Els sentits, els sentits!
En darrer cas acceptariem
la mort com una renaixença
de l'esperit, però amb els accessoris
i tot el parament d'home mortal,
perfets, consolidats per sempre.

Crec en la resurrecció de la carn.
Dic de la carn!
Em sents, botxí?
Senyor, família meva,
hi ha joves lluitadors
de *muscles* poderosos
i vells barbats de quaranta anys
a Sant Gervasi!

Criden les veus de la terra.
Au, companys, enarborem-la!
La fe dels avis desaconsella bombes.
Del cel ningú no se n'escapa.
Què són els àngels?

Volves voladores
Estiuegem, estiuegem.
Mar inquieta, aquietadora,
sospïres com un pit.
Pits com magnòlies.
La brega gloriosa,
el llit tempestejat
dels amors licits.

Ja és prou!
Del sometent i home de brusi,
pura criatura de la Providència,
a qui tempten i exalten
tan misteriosament
frare diabòlic,
compte rèprobe,
bandit amb concubina!
I me n'adono:
cantà anàrquicament
la ciutat anarquista!

Hi ha gent cruel, és cert,
hi ha mala bava.
Riallades de sang.
Però la bona vida bona

ens sorprèn cada dia
per la primera i dolça volta.

Ara teclejarem per' inspirar-nos.
Beethoven, Verdi, tant se val.
El cor s'esplaia com una cascada.

Vostè, Joan, era d'una altra estofa.
Els poetes avui són cautelosos
—vull dir, s'entén, els nostres.
Juguen molt amarrats,
guarden molt recollit
el ventall de les cartes.
I si s'escau fan bluf. I trampes.
Com tothom, com tothom.
No cria excepcions aquest tombant;
les excepcions foradarien
el cul de sac
on remuguem veus i silencis
arrapats i les fosques.

Don Joan, excusi la franquesa;
però no oblidi
que vostè i jo venim de Sabadell,
poble d'estar per casa.

Al capdavall som bàrbars.

*SAVIS, POETES, HOMES FELIÇOS,
DONES DE POBLE MALMENJADES*

Els savis,
caçadors i cuiners d'idees mortes,
desemboliquen i emboliquen
la troca de llurs filosofies;
i alguns, tímidament, pretenen de guiar-nos
per laberints de suro
amb l'esquella de les paraules bambes.
Però no saben res de res.

Mentrestant els poetes,
curiosos aeròfags,
s'han empescat els déus i les deesses,
els sants, els paradisos
amb àngels, l'infern amb els dimonis;
han inventat les fades i les bruixes,
les mares, les aimies. I les pàtries.

Però ara estan cansats, i tristos;
puix ja no gosen
—sense una careta—
presentar-nos allò que conjuminen
obscurament insomnes.

Amb tot hi ha homes
feliços i orgullosos.
Els cal creure en llur fe.
Bracegen, discursegen;
i branden creus, espases, banderes
o les adoren i les temen.

Perquè hem de viure, noia, què daixonses!
I mantenir les coses i les cases
en ordre i bon estat.
(I la família? Bona, gràcies!).
Munyir la vaca i pair l'oca.
i encara prosperar
i empènyer el món de les troballes
i les satisfaccions del dia;
i torejar els estralls i les malures
que la mare Natura ens subministra.
I sobretot, senyores i senyors,
pensar confusament —i predicar-ho!—

que la mort del pobre és una renaixença
cap a un nivell de vida màxim.

Els homes orgullosos i feliços
donen lleis a la fe i a la misèria
(dels altres).

verifiquen les penes i fatigues
(dels altres, incomptables);
planegen i celebren o estructuren
congressos, sínodes, anònimes,
sindicats i presidis,
olimpiades, guerres
(sempre per als altres).

Però els poetes —com he dit— llangueixen
vagarívols i penedit del somnis,
la novel·la, els romanços
amb què nodrien
llurs germans de llet agra.
Ara miren i callen, els poetes.

Però els savis,
reclosos en llurs tombes provisòries,
cuiden d'aparellar noves madeixes
per a l'emball subsegüent.

(Els savis són grisos, són mòdics,
els meus fills! i admirables).

Tanmateix els poetes
i les dones de poble malmenjades
—això ho diré sense ironia—
sembla com si de nit sentissin
un bruel impossible, subterrani;
i altres vegades creuen que els arriba
el reclam d'un ocellàs anònim
que vola qui sap on,
més enllà de l'última galàxia.
"Són nervis, nervis", pensen els poetes
i somriuen incòmodes, equívocs
mentre es furguen l'orella amb dit convuls.

(Hi ha alguna cosa, ànima meva,
algun secret).

COBLA DEL TEMPS

Cantaria, si pogués,
la cançó del temps i el lloc
que ara em toquen.

Cel, mar i muntanya :
inevitable mapa.
Però la història
coixeja de les quatre cames.

Te'n recordes?
¿Quan tots érem senyorets
i llüisos superfins
i engegàvem rodolins
com els ases pets?
La vela, la vinya verda,

l'ametller agosarat
i el pollanc... no diguis!

Ara no.

Mala pell. Arri, cabró.

Passa bou per bèstia grossa.

Avuí la tonada fa:
europeus, unim-nos!
Correm-hi, correm-hi tots!
Redrecem i renovem
l'esperit occidental
tal tal!

Siguem ardits:
missa de tarda.

El protocol és intocable,
però fem-lo ben elàstic.
Tot orifany vincli la trompa
sense perdre gaire pompa.

A l'altra banda del bassal
ens fan el joc.
Cada dos per tres
ixi del seu clos
(ah ah! oh oh!)
mentre ens estafen en el pes.

Jubilem! Jubilem!

Els orelluts
esdevenen alats
i els banyuts
croats.

Cent sonets
(excelsior!)
ho certifiquen.

I mira: àpats literaris,
rodes de premsa, estadis.
Mira els jocs d'aigua!
Tot per escriure,
de més a més!
Plega, Pericles!

I la sicalipsi
a les flames per sempre.

I és així, senzillament,
com amb pureza de cor
drecem els magnes pressupostos.

VACANCES PAGADES

He decidit d'anar-me'n per sempre.
Amén.

L'endemà tornaré
perquè sóc vell
i tinc els peus molt consentits,
amb inflors de poagre.

Però me'n tornaré demà passat,
rejoventit pel fàstic.
Per sempre més. Amén.

L'endemà passat l'altre tornaré,
colom de raça missatgera,
com ell estúpid,

no pas tan dreturer,
ni blanc tampoc.

Emmetzinat de mites,
amb les sàrries curulles de blasfèmies,
ossut i rebegut, i lleganyós,
príncep desposseït fins del seu somni,
job d'escaleta;
llenguatallat, sanat,
pastura de menjança.

Prendré el tren de vacances pagades.
Arrapat al topall.
La terra que va ser la nostra herència,
fuiig de mi.
És un doll entre cames
que em rebutja.
Herbei, pedram:
senyals d'amor dissolts en la vergonya.

Oh terra sense cel!

Però mireu-me:
He retornat encara.
Tot sol, gairebé cec de tanta lepra.

Demà me'n vaig
—no us enganyo aquest cop—.
Sí, sí: me'n vaig de quatre grapes
com el rebesavi,
per la drecera dels contrabandistes
fins a la ratlla negra de la mort.

Salto llavors dins la tenebra encesa
on tot és estranger.
On viu, exiliat,
el Déu antic dels pares.

L L E T A N I A

Per als infants

mentides.

Per als amors

mentides.

Per als amics

mentides.

Per als clients

mentides.

Mentides plenes o primes,

fermes o tendres —juraments, besades—;

vives —com fresca sang—;

sàvies, agraïdes.

Guatlles i bòfies.

Mitges mentides.

I mentides històriques
que avui pengem als mentiders besavis.

Mentides literàries

—per cada vers dues mentides.

Mentides metafísiques

—el ser i el temps, redéu!

Mentides tècniques, científiques:

xifres que es tornen màquines

i màquines que menten

com llegendes folles.

I mentides de fe,

que són la trista gran misericòrdia

del cel per als sofrents

i els míser de la terra;

• altes mentides fabuloses

que un dia, no sé com,

diu que seran certeses

(gràcies, Senyor, per endavant,

acompte sense garanties,

per si així fos.

Amén, amén, Senyor!

Oïu el clam, Senyor?

Perquè la mort, quan ens remata, menti!).

HI HA COSES MASSA PURES

Hi ha coses massa pures
per a ser dites
o només pensades.
Però els poetes,
incontinents, verbosos,
gosen inquietar les zones inefables
amb triades paraules
al capdavall estúpides.

I pretenen encara
ser els torsimanys *interpret.*
de la musa inservible
o d'algun déu,
com tots sobrer.
¿O espremen d'ells mateixos
sucs celestes, potser?

Sort que escassegen els miralls,
puix que els poetes, en efecte,
són ben ridículs
en llur jactància.

Valdria més callar,
que tots calléssim.
I aleshores parar les grans orelles
i aprendre alguna cosa
dels planys, les boniors,
el càntic de la vida;
dels entranyats batecs
i els admirables —malgrat tot—
silencis animals
de l'home,
quasi impossible provatura.

SALM DE LES LLAGRIMES

Per mi no val!
No jugo! No hi vull ser!
(Ningú no et prega; no t'han invitat.
Pecador de poc seny i mal profit,
la festa no es per tu.
Ni duus roba de nocces...? Què pretens
i què designen tants escarafalls?).

Dona, no em besis: t'encomanaré
la nafra de la boca, o la del cor.
Tira endavant, que t'endarreriràs.

Molt bé; m'heu deixat sol vora el camí.
Em plau aquest plugim i aquell rellent,
la nit que passa com un dol lleuger.
Així, d'esquena al fang, de cara al cel

sento que sóc, molt dissortadament,
un home, i que sóc jo.

Amics, no ho sabreu mai
però us estimo tots
només perquè me sou semblants.
(Avui, potser només avui,
estic enamorat de mi mateix!).
També el que em rebutjava per llebrós.

M'arriba la musica que danseu
a hora baixa, assossegadament
(l'edat, el greix, la pressió!);
deu ser a les clarianes, bon indret,
de l'alzinar de can Pedrell,
mentre els espigols flairen d'un a un
amb la frenada enveja dels humils.

Humils, ha ha! Jo també en sóc, d'humil!
(Més aviat diria ressentit).
La caseta i l'hortet no em van temptar;
tenia una casassa i un jardí;
somreia com l'orat que no sofreix,
inexplicablement sadoll
entre farts, i veí
dels incomptables rabiüts del puny

—enarborada, mutilada creu—;
la mala sang, que crida sang,
proïisme de ningú.
àngels pudents i esparracats del Déu
que adora el favorit de genollons
quatre segons, disset segles ha,
i sempre, sempre beneït
a tort i a dret per enjoiades mans.
“Oh porcs inverecunds!” —que deia aquell;
i afegia després: “Oh porcs lascius!”.

Aquest és un romanço tanmateix
superat feliçment pel vividor
i la mestressa que regeix com cal
pupil.les complaents amb els clients.

Bon senyoret, que té pensat
per a un estiu, potser el vinent,
recloure's amb catorze més
i un levita retòric i eixerit
vuit dies a Vallsoma, alè de pins
i cuina sanitàosa i abundant.

Però no vull jutjar, potser m'escan?
Me n'aniré i me'n vaig
covard con sóc, i delicat, i eixore.

I ploraré tot sol, per mi,
desfetes llàgrimes finals
mentre s'acosta coixejant l'oblit
o una represa amb millor cara, oh Déu!

I si me'n sobren, ploraré per tots.

S E I X A N T A

Comptaré el seixanta anys
que ara m'arriben en silenci
com el rellotge fatigat i ronc
que han arrimat al mur
més ombriu de l' estança.

Xiprer mal apareiat,
es dreça encara travessat
per quasi vint-i-dos
milers de dies.

Passaven, repassaven
els aires i la llum,
estacions i llunes,
la tenebra sempre imperfeta.
I jo, distret o consirós,

cedia al pes del temps,
m'hi decantava peresosament
o feia com qui es resisteix
amb ure de solitari.

Sabes tenaces, el desig
i el pensament, recorren
la fusta tendra i àvida.

Ara m'enamorava dels ocells,
tenia adés la vista als dits,
tastava fruites aspres o macades.
Però el meu àngel era el temor.
Poruc, incrèdul, mal armat,
desconfiava dels meus passos;
també dels ulls dels altres:
"Reu de lletjor!" deien uns crits,
uns crits de jutge amb la veu meva.

Tot tan distant i tan present!
Tot gratuït, fortuït, o tan ardent!
La vida es maura dins la sang,
la ment treballa com les dents;
els suc de l'ànima dissolen
les preses dels sentits ganxuts
i en fan detritus, excrements,

espectres que m'esglaiien:
la veu de la consciència.

He viscut, doncs, al capdavall?

Covard, llamenc, gallòfol,
tan afinat i tan sensible!
L'alegre companyia
folgava lluny, a l'altra vora.
"Per què no hi vas?" Em doloregen
massa els peus;
sóc granellut, diu el mirall;
ric d'amagat, si puc,
a llavis closos.

Saltaré els entrebancs, pensava jo.
Si tinc el món per enemic
la carn em tempta i m'hi complac,
clandestí com un talp;
i el diable és una contalla.

Em ronda i em pren el pecat
(m'agenollava amb un genoll a missa).
Invoco Déu i em tusto el pit
pilós. Fra Garí penedit. De fet

herència d'avis boscans,
ventruts i amb més peus que mans.

Vagarejava, balder,
sòrdid pubill d'un somni encès
a penes tangent a la vida.

Però un dia ventós em va deixar
als braços la *cosa inefable*.
Els miracles no els veu ningú!
Venia del cel o del mar?
O es desvetllava ran mateix de mi?

Qui mai haurà pogut
merèixer i apreuar tanta certesa?
Senzilla com aigua llisquent,
de sagrada fidelitat
pueril, la que Jesús somnia.

Era l'àngel que abraça i besa
o la fada sense fetills
amb seny de mestressa molt fina.
Beneïda dea d'eixampla
—cor il.lès i feiner—,
benigna fins en l'absència.

La rosa que lleva, ben blava,
cada cent primaveres
aquell roser reial,
salvat del monstre ponentí,
i arpellut, advera sant Jordi.

Tot es perd. O ens perdem.
La perdia també
una rònega matinada
d'aurora sobreposada
com tantes altres coses.
Adéu clavell, estrella!
Un vampir —feia el metge—
li va xuclar la sang preciosa.
Potser per' restaurar, —suposo—
tal matrona a l'ordre del dia,
que si es desinflava desdeia
del seu hàbitat majestàtic.
És cert que la mare Natura
sovint marradeja.
En el pla metafísic tot s'explica.

No em queixo pas.
Em guanyo la vida, senyors.
Trebalo (per' altri;
i el que faig són noses per a mi!)

He trobat piadosa companyia,
i coratjosa, ben mirat,
que ara jo sóc un os,
parlant en plata.

Però ja truquen tots seixanta.
“Passeu, passeu. És casa vostra.
A tants poc us podré oferir,
que em trobeu ric només
—ja és cas!—
del que he perdut, de dies”.

ABANS DE CALLAR

Sofreixo l'obscura
pressió del temps
—callades distàncies,
records insepults—
damunt la memòria
i dintre la sang.

No enyoro el que perdo
ni em plau el que tinc.
Remugo penombra
llunyà dels veïns.
Albes lleganyoses
i nits com miralls
de tanta ceguesa ;
no trobo res blau.

(Em juren que un dia
s'asserenarà).

L'èxit m'ennuega,
l'amistat em cou
—ferida sagrada.
Cobejo diners
que em farien apte
per a cloure els ulls
a molta falsia,
per a no servir
la grassa fadesa
d'aqueix reeixit.

Sento un amor propi
tot just animal,
però no m'estimo,
no em plac molt ni poc.
(¿Ama ton proïsme
com a tu mateix...?).

Si estic a l'escapça
no us puc deixar res,
ni un sol bon exemple
ni cap bon consell.
Tanmateix vull dir-vos

abans de callar
que hem d'espavilar-nos
a qualsevol preu.
La nostra esperança
és ambició
i enveja maligna;
tot és vanitat.

Ara callaria.
Però encara no.
Vull repetir dites
de mal escoltar,
sabudes i velles
de mil nou-cents anys
però tan oscades
com contes de fades,
amb nans i gegants.

Mai no et neguitegis
per menjar i vestir
¿que no veus els lliris
i els ocells del cel?
Diu que els rics no poden
entrar en Paradís.
(Els lirons, el míser,
benaventurats!)

Qui trobi son ànima,
il.lús, la perdrà.
Deixa pare i mare,
l'eina i el diner;
no fatiguis taules,
no dessagnis bots,
no folguis amb dona
si tires per' just.

I ara sí que callo.
Parlar costa poc.

INDEX

	<i>Pàgs.</i>
PROLEG	9
<i>CANÇONETA NOUCENTISTA DEL MAL</i>	
<i>CAMI</i>	19
<i>SIS ENDEVINALLES</i>	21
<i>BONES FESTES</i>	26
<i>PREGARIA DE GENER</i>	28
<i>CHRISTMAS</i>	30
<i>JOC</i>	32
<i>LAI</i>	34
<i>LA CROADA</i>	36
<i>AQUELLA BESTIA</i>	39
<i>L'AMOR DE L'HOME</i>	42
<i>ESPERO, SOSPITO, TEMO, VOLDRIA</i>	45
<i>JA ES HORA QUE SE SAPIGA</i>	47
	91

	<i>Págs.</i>
<i>LES SOLEDATS</i>	49
<i>CONFIDENCIES A ANTONIO MACHADO</i> ...	51
<i>MORT DE CARLES RIBA</i>	53
<i>CODICIL D'UN POETA</i>	55
<i>CENT ANYS DE JOAN MARAGALL</i>	56
<i>SAVIS, POETES, HOMES FELIÇOS, DONES</i> <i>DE POBLE MALMENJADES</i>	60
<i>COBLA DEL TEMPS</i>	64
<i>VACANCES PAGADES</i>	67
<i>LLETANIA</i>	70
<i>HI HA COSES MASSA PURES</i>	72
<i>SALM DE LES LLAGRIMES</i>	74
<i>SEIXANTA</i>	78
<i>ABANS DE ÇALLAR</i>	84

VACANCES PAGADES, de PERE QUART,
premi Ausiàs March - Beniarjó 1959,
s'acabà d'estampar a la Imprempta Pro-
vincial de València, el dia de santa Llú-
cia de 1960

Laus † Deo

Biblioteca de Cataluña

83-82

14147

DIPUTACIÓN PROVINCIAL
DE BARCELONA

12-

Biblioteca de Cataluña

Reg. 415.395

Sig. 833.5

a 170 (011)

IMPRESA PROVINCIAL. - VALENCIA

**Biblioteca
de Catalunya**

83-8^{au}

14.147

12^{au}

**Biblioteca
de Catalunya**

Diputació
de Barcelona

Reg. 415.395

Sig. 833.5"19"

(Oli) #

Bibl
de C